

Till:

Mark- och miljödomstolen via Stadsledningskontoret Göteborg

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Vänligen bekräfta att detta har diarieförts och skicka ärendenummer!

Överklagan av kommunfullmäktiges beslut att anta

Detaljplan för Västlänken, station Haga med omgivning inom stadsdelarna Haga, Inom Vallgraven, Pustervik och Vasastaden / Diarienummer 1580/18

Klagande

Föreningen Trädplan Göteborg
org.nr 802469-6950

c/o Lindell
N. Fogelbergsg. 9a, 411 28 Göteborg

Bilagor

- Social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys (YTTRANDE MMD, Mål nr. M 638-16)
- Miljökvalitetsmålen och trädens funktion i stadsmiljö (ök regeringen, TRV 2015/75002)
- Järnvägsplanens negativa påverkan på riksintressen för kulturmiljövård (ök regeringen, TRV 2015/75002)

Yrkande:

Föreningen Trädplan Göteborg överklagar rubricerat ärende och yrkar följande:

- **Detaljplanen följer inte bestämmelserna i PBL 2 kap §6 och skall omarbetas.** Utöver de omfattande irreversibla ingreppen som redan beslutade planer medför, innebär detaljplanen stor negativ påverkan på riksintressets natur och kulturvärden.
- **Ett starkare skydd för park- och allémiljön bör ingå i detaljplanen.** Detaljplanen ger inte tillräckligt skydd för park- och allémiljön och de kvarstående träden inom planområdet.
- **Stationsbyggnadens och den anslutande platsens storlek bör minskas väsentligt.** Stationsbyggnaden norr om Hagakyrkan har en storlek som innebär att den dominerar platsen och minskar möjligheten att återställa park- och allémiljön.
- **En annan placering av nedgången till cykelgaraget bör väljas.** Den föreslagna trappan till cykelgaraget stör miljön i denna del av park- och alléstråket och minskar möjligheten att återställa miljön.
- **Bron över vallgraven bör utgå.** Bron utgör ett stort intrång i Kungsparkens sammanhängande gröna slänt mot vattnet.
- **Detaljplanen för Handelshögskolans nya byggnad bör omarbetas.** Nuvarande förslag innebär att en kulturhistorisk värdefull byggnads rivs och ersätts med en ny högre del som har stor negativ påverka på befintlig miljö. I det reviderade planförslaget har maxhöjden för byggnaden dessutom utökats.
- **Våra tidigare synpunkter har inte beaktats och kvarstår därför fortfarande (se nedan).**

Rättsliga grunder

Detaljplanen är i strid med PBL kap 2 § 2 vari stadgas att vid planläggning skall planen syfta till att mark- och vattenområde används för de ändamål som området är mest lämpat för med hänsyn till sin beskaffenhet, läge och behov.

Planen strider även mot PBL Kap 2 § 6 vari stadgas att byggnadsverk skall utformas och placeras på så sätt som är lämpligast med hänsyn till stads-och landskapsbilden, natur och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan.

Slutligen strider Detaljplanen mot de hushållningsbestämmelser som återfinns i Miljöbalkens kap 3 och 4. Enligt PBL skall dessa bestämmelser i Miljöbalken tillämpas vid planläggning, vilket inte skett.

Tidigare lämnade synpunkter på detaljplanen

Föreningen Trädplan Göteborg har lämnat synpunkter på detaljplanen under samråds- och granskningskedet. Föreningen har bland annat framfört att detaljplanen innebär stora irreversibla skador på riksintressets mycket värdefulla park- och allémiljö, att planen inte följer bestämmelserna i PBL (ovannämnda 2 kap 2§ och §6) och Miljöbalken (3 kap §6) samt att planen borde återtas och omarbetas.

Efter granskningskedet har planen reviderats och kompletterats med en "Hanteringsplan för träd", upprättad 2018-08-30. Enligt Föreningen Trädplan Göteborg innebär dessa revideringar och kompletteringar inga direkta förbättringar vad gäller bevarande och skydd av områdets naturvärden, kulturhistoriska värden eller rekreativvärden och de synpunkter som föreningen tidigare lämnat beträffande detaljplanen kvarstår.

Synpunkter som lämnats av Föreningen Trädplan under samråds- och granskningskedet och som kvarstår är:

- Västlänken medför stora irreversibla skador på Göteborgs innerstad som är ett riksintresse för kulturmiljövård och de planerade förändringarna kommer att ge särskilt omfattande permanenta skador i den del av riksintresset som ingår i detaljplanen "Västlänken, station Haga med omgivning".
- Den föreslagna detaljplanen innebär att området genomgår genomgripande förändringar vad gäller utseende och karaktär. Platsens naturvärden, kulturhistoriska värden och rekreativvärden kommer att kraftigt minska och delvis förstöras för alltid.
- Detaljplanen ger inte tillräckligt skydd för Nya Allén, Kungsparken samt Haga Kyrkoplan och parkanläggningen kring Hagakyrkan.
- Den planerade stationsbyggnaden med anslutande plats i Kungsparken-Alléstråket innebär ett stort intrång i allé- och parkmiljön.

- Det planerade cykelgaraget trappa innebär ett stort intrång i denna del av park- och alléstråket
- Den nya bron över vallgraven bör utgå ur detaljplanen.
- Rivningen av Handelshögskolans låga del och den nya högre byggnaden får en betydande negativ påverkan på miljön och stadsbilden samt för de boende på Haga Kyrkogata.

Föreningen har tidigare också pekat på de stora risker som de planerade, mycket omfattande schaktningarna, innebär för anslutande kulturhistorisk värdefull bebyggelse i Haga och Vasastaden. **Dessa risker har inte beaktats i detaljplanen.**

Stadsbyggnadskontorets granskningsutlåtande

De synpunkter som lämnats av Föreningen Trädplan Göteborg kommenteras separat, i granskningsutlåtandets sammanfattning och i avsnittet tematiska svar.

I sammanfattningen framhålls att ” Station Hagas lokalisering, inklusive byggerätt för stationen under mark och möjligheten för uppgångar, är redan fastställd i den lagakraftvunna detaljplanen för järnvägstunneln samt genom den lagakraftvunna järnvägsplanen. Detaljplanen för station Haga hanterar främst utformning av byggnader och allmän plats ovan mark, utifrån de förutsättningar som givits av ovan nämnda planer.”

I sammanfattningen påpekas också att kvarstående erinringar finns från Föreningen Trädplan Göteborg bland annat beträffande påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. I kommentaren sägs: ”Länsstyrelsen har gett riksintresset för kommunikation företräde vilket innebär att riksintresset för kulturmiljövård kommer att påverkas. Utgångspunkten för detaljplanen är att möjliggöra Västlänken och minska de negativa konsekvenserna för kulturmiljön.”

I detaljplanen framgår inte hur de negativa konsekvenserna för kulturmiljön skall minimeras.

De redan beslutade planerna för järnvägstunneln innebär mycket stora begränsningar beträffande möjligheten att bevara riksintressets värden, men Föreningen Trädplan Göteborg anser att detaljplanen, även med dessa begränsningar, kan och bör utformas med större hänsyn till områdets naturvärden och kulturmiljö, så att inte ytterligare skada sker på kvarvarande riksintresse.

Stadsbyggnadskontorets revideringar efter granskningskedet

Revideringar och kompletteringar som berör park- och allémiljön samt övrig värdefull miljö:

- En hanteringsplan för träd har tagits fram för att komplettera planhandlingarna.
- Planbestämmelsen n₂ som i det tidigare planförslaget hade formuleringen "Träd får inte fällas och ska vid markarbeten skyddas" har kompletterats med formuleringen "Riskträd får ersättas". I planhandlingen anges att "Riskträd är träd som vid riskutvärdering visat sig innebära risk som ej är godtagbar eller acceptabel av trädets förvaltare eller ägare".
- Planbestämmelsen för den nya bron över vallgraven har kompletterats med angivelse om att maxbredden är 5,5 meter.
- Högsta totalhöjd på Handelshögskolans nybyggnad har utökats med 0,5 meter.

Enligt Föreningen Trädplan Göteborg innebär dessa revideringar och kompletteringar inga förbättringar beträffande bevarande och skydd för den värdefulla miljön. Tvärtom så möjliggör planen nu större oåterkalleliga ingrepp i kulturmiljön och påverkan på natur- och boendemiljön.

Hanteringsplanen för träd är till stor del redan genomförd och flera träd som enligt planen skulle flyttas har i stället avverkats. (Se nedan)

Grunder för överklagan av kommunfullmäktiges beslut

Redan beslutade planer för järnvägstunneln innebär stora irreversibla ingrepp i planområdet som är en miljö av riksintresse för kulturmiljövården.

Utöver de anläggningar och byggnader som järnvägstunneln med anslutande stationsentréer ovan mark kräver, omfattar detaljplanen flera andra nya anläggningar och byggnader eller byggnadsdelar som påverkar miljön negativt. Detta strider enligt Föreningen Trädplan Göteborg mot PBL 2 kap 6§ som anger att vid planläggning ska bebyggelse och byggnader utformas och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till natur- och kulturvärdena på platsen.

Föreningen Trädplan Göteborg anser också att detaljplanens skydd för park- och allémiljöns kvarstående träd inte är tillräckligt.

Skydd för träden

Tillägget beträffande "riskträd" i bestämmelsen n₂ innebär att skyddet försvagas kraftigt. Föreningen Trädplan Göteborg anser att formuleringen som fanns i det tidigare planförslaget ska behållas. Samt att fler av de ännu kvarvarande skyddsvärda träden ska märkas, för att garantera skydd.

I "Hanteringsplan för träd", redovisas träd som ska bevaras på plats, träd som om möjligt bevaras på plats, träd som flyttas permanent inom området, träd som flyttas tillfälligt och återplanteras i området, träd som tas bort och ersätts med nya samt helt nya träd utöver befintligt antal. Av hanteringsplanen framgår att ett 10-tal träd skulle flyttas till nya lägen inom planområdet och att ett 40-tal träd i Nya Allén skulle flyttas tillfälligt och återplanteras efter förvaring i depå.

Hanteringsplanen hade till stor del redan genomförts när kommunfullmäktige antog detaljplanen, vilket enligt Föreningen Trädplan Göteborg är mycket anmärkningsvärt. Betydligt fler träd än de som angavs i handlingsplanen har också avverkats. En stor mängd gamla skyddsvärda träd, som i tidigare inventeringar och handlingsplaner ansågs friska och välmående har avverkats innan detaljplanen vunnit laga kraft.

I februari 2019, är de flesta av träden borttagna, fram till östra gränsen för den mark som tillfälligt ska tas i anspråk vid järnvägsbygget. De flesta av de 100-200 år gamla träden är avverkade. Det innebär att en viktig del av den under lång tid framvuxna unika park- och allémiljön redan gått förlorad.

Mot denna bakgrund anser Föreningen Trädplan Göteborg att de är nödvändigt att park- och allémiljön i övriga delar av planområdet, som nu inte berörs direkt av avverkningar eller liknande åtgärder, bevaras och skyddas. Det gäller bland annat planområdets östra del fram till Viktoriagatan.

I detaljplanen finns en allmän bestämmelse som anger att "marklov krävs för trädfällning" men den är enligt Föreningen Trädplan Göteborg inte tillräcklig. Det starkaste skyddet som hittills varit aktuellt i denna detaljplan är beteckningen n₂. Den utnyttjas i föreliggande plan för endast ett träd men borde anges för fler träd till exempel de fyra träden vid vägen upp till Hagakyrkan, enstaka träd på Haga Kyrkoplän och Nya Alléns kvarstående trädrader.

Särskilt angeläget är att de fyra träden som står vid vägen upp till Hagakyrkans norra ingång får ett starkare skydd och föreningen anser att dessa träd bör lyftas fram tydligt i en beskrivning.

Beträffande de stora träden på sluttningen vid Hagakyrkan anser Föreningen Trädplan Göteborg att de ska bevaras på plats, och i varje fall inte tas bort innan detaljplanen fastställts.

Stationsbyggnad i park- och alléstråket

Den föreslagna stationsbyggnaden norr om Hagakyrkan omfattar utöver stationens trappor mm även en kiosk och ett café. Det medför att byggnaden får en storlek som gör att den tar en stor andel av parkområdet i anspråk. Tillsammans med omgivande plats blir byggnaden ett starkt dominerande och störande inslag i park- och alléstråket. Storleken innebär att även om enstaka nya träd planteras kan parkmiljön med gräsytor och träd inte återställas. Föreningen Trädplan Göteborg anser att stationsbyggnadens storlek ska minimeras och att marken intill ska återställas som park.

I stadsbyggnadskontorets granskningsutlåtande anges förbättrad trygghet som ett skäl att ge stationsbyggnaden extra utrymmen för café mm. Föreningen Trädplan Göteborg anser inte att detta är ett tillräckligt motiv för att ta större andel parkmark i anspråk och att trygghet i området bör skapas på andra sätt.

Trappa till cykelgarage i park- och alléstråket

I detaljplanen ingår ett cykelgarage under mark. Det nås via en separat ingång med trappa. Ingången ligger i planförslaget i alléstråket tätt intill Nya Allén och framför bostadskvarteret Bajonetten i Haga.

Placering innebär ett intrång i alléstråket och gör att parkmiljön inte kan återställas här. Föreningen Trädplan Göteborg anser därför att läget inte är acceptabelt.

I stadsbyggnadskontorets granskningsutlåtande redovisas andra lägen för entrén, bland annat i Pustervik. En entré i detta läge, med förskjutning mot kajens hårdgjorda ytor, ger enligt Föreningen Trädplan Göteborg en mindre negativ påverkan på park- och alléstråket.

Ny permanent bro över vallgraven

Ett förslag till helt ny bron över vallgraven ingår i detaljplanen. Brons bredd är begränsad till 5,5 meter. Trots den begränsade bredden och även om bron i första hand utnyttjas för gångtrafik, kommer den att påverka viktiga delar i miljön. Den fria sikten över vallgravens vatten skärs av och det sammanhängande gröna stråket påverkas.

Ett mycket viktigt inslag i denna del av Kungsparken är slänten längs vallgravens vatten. Ett stycke av släntens västra del kommer att tas i anspråk när schaktning för tunnel görs öster om Rosenlundsbron. Då kommer också en del av muren längs vallgravens norra sida att tas ner.

Om en permanent bro anläggs inom denna del Kungsparken ökar skadorna. Den nu sammanhängande slänten längs vallgravens vatten skärs av och om bron ansluts till tvärgående stråk påverkas parkmiljön. Föreningen Trädplan Göteborg anser att bron ska

utgå ur detaljplanen, då parkmiljön genom andra, redan beslutade ingrepp, kommer att få mycket stor oåterkallelig påverkan.

Handelshögskolans nybyggnad och Vasagatans allé

Föreningen har tidigare framfört att Handelshögskolans nybygge medför rivning av en kulturhistoriskt värdefull byggnad samt att den nya avsevärt högre nya byggnaden har en negativ påverkan på boendemiljön vid Haga Kyrkogatan och på vy mot Skansen Kronan. Den reviderade detaljplanen medger en något högre nybyggnad, vilket ytterligare försämrar miljön.

Föreningen Trädplan Göteborg anser att befintlig byggnad om möjligt ska bevaras och att den nu föreslagna höjden på den planerade nybyggnaden inte är acceptabel med hänsyn till lägget i den känsliga kulturmiljön.

Vasagatans allé har beteckningen allé 2, ”allén ska vara planterad med två trädrader enligt befintlig plantering”. Den ursprungliga allén i detta läge hade sammanhängande trädrader medan den befintliga planteringen under senare år fått ett avbrott mitt på sträckan. Det är angeläget att allén i fortsättningen får behålla sin roll som en del i Vasagatans alléstråk och det ska också ges möjlighet att återställa allén med sammanhängande trädrader, även om passagen tvärs över stråket finns kvar.

Påverkan på angränsande byggnadskvarter i Haga och Vasastaden

Detaljplanen medför inte bara stora irreversibla skador på miljön som ligger inom planområdets gräns. Den berör också i hög grad angränsande delar av riksintresset för kulturmiljö. Byggnadskvarteret i Hagas nordöstra hörn påverkas bland annat av föreslagen trappa till cykelgaraget och ett par kvarter i Vasastadens västra del berörs starkt av nybygget för Handelshögskolan. De finns dessutom stor risk för sättningskadorna i byggnader både intill detaljplaneområdet och på större avstånd.

Sammanfattning

Redan beslutade planer för Västlänken innebär stora irreversibla ingrepp i planområdet som är ett riksintresse för kulturmiljövården. Detaljplanen är inte utformad så att den minskar de negativa konsekvenserna för natur och kulturmiljön i området. Detta strider mot PBL 2 kap 6§.

Den föreslagna detaljplanen innebär, om den genomförs, att området genomgår en genomgripande förändring vad gäller utseende och karaktär.

Platsens naturvärden, kulturhistoriska värden och rekreationsvärden kommer ytterligare att minskas och delvis förstöras för alltid.

En stor andel av norra delens träd och grönska försvinner eller har redan försvunnit, och stationsbyggnader tillsammans med hårdgjorda ytor blir dominerande inslag stadsbilden. I söder rivs en kulturhistoriskt värdefull byggnad och ett nytt "höghus" uppförs, med stor påverkan för kulturmiljö, stadsbild och boende i området

Sammanfattningsvis tar detaljplanen inte hänsyn till områdets unika kvaliteter och är i strid med flera bestämmelser i Plan- och Bygglagen och även bestämmelse i Miljöbalken. Detaljplanen skall därför omprövas och ersättas av en ny plan som säkerställer områdets kvarvarande unika värden.

Göteborg 2019-03-08

Barbara Lindell
Föreningen Trädplan Göteborg